

VMR 12 december 2025, Stikstof: hoe nu verder

Mr. Valentijn Wösten

Wösten juridische advies, Den Haag

12 pagina's

1

Bestuursrechtpraktijk sinds 1999

Omwonenden megastallen

Natuur- en milieuorganisaties

Vele honderden rechtszaken, waaronder

- PAS-uitspraak 2016-2019
- Bouwvrijstelling
- Toervloeren en luchtwasser-uitspraken

2

Ter herinnering,
VMR-publicatie uit 2019:

**Milieuproblemen in de landbouw: falend
omgevingsrecht en mogelijke oplossingen**

3

- Mest: (te) gefragmenteerd geregeld, Mendelts / De Graaf
- De val van het Programma Aanpak Stikstof, Frins
- Mestfraude: een groen criminologisch perspectief, Spapens
- De juridische bescherming van boerenlandvogels, Dotinga e.a.
- Bescherming van natuur tegen effecten landbouw via ruimtelijk spoor, Kaajan
- De agrarische sector en de Wabo, Verhoeven

4

- Veehouderij en volksgezondheid, Verstappen
- De Europese Gewasbeschermingsmiddelen Verordening, De Vries
- Handhaving voorschriften gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, Rutteman
- Landbouw en **klimaatverandering**:, Verschuuren
- Landbouw en water, Groothuijse / Van Rijswick
- Bodem, landbouw en duurzaamheid, Bruil

5

Enkele basisfeiten i.v.m. stikstof:

Nederland meest veedichte land van de EU

Stikstof (veehouderij, bron van 70% van de binnenlandse
stikstofemissies

www.clo.nl

6

Pag. 8 MvT Wet Ammoniak en Veehouderij uit 2002:

Bij brief van 7 september 2000 werd de Tweede Kamer (...) nader geïnformeerd over de inhoud van het nieuwe ammoniakbeleid.

Bij dit beleid staat een maximale inzet op het emissiespoor voorop: gestreefd wordt naar een vergaande emissiereductie door het voorschrijven van technische maatregelen.

7

De vraag is niet: hoe lossen we dit op?

Die vraag wordt al 40 jaar gesteld, elk antwoord loopt al 40 jaar vast.

De laatste twee pogingen : de Reconstructiewet (LOG's) en het PAS.

De vraag moet zijn:

hoe komt het dat de veehouderijkwestie niet veel eerder is opgelost?

Het antwoord op die vraag is noodzakelijk om niet weer opnieuw vast te lopen, zoals we al meer dan 40 jaar vastlopen in deze vraag.

8

Waar staan we december 2025?

Minister die bezig is af te breken wat in voorgaande jaren was opgebouwd:

- - Beleidsbudget, 24 miljard Euro schrappen
- - NPLG, provinciale gebiedsplannen schrappen
- - Wet Stikstof en Natuurbescherming terugdraaien, (lees: schrappen concrete beleidsdoelen voor 2030)
 - - KD-waarde op de helling (lees: de stikstofthermometer weggooien)
 - Met een RKO nieuwe groep bedrijven de illegaliteit in drijven
 - Mestderogatie willen herstellen
- Onwerkelijke vertrouwen in innovatie middels doelsturing (emissiedoelen op bedrijfsniveau), ondanks toervloeraffaire en luchtwasser-schandaal

9

Conclusie:

- We hebben vooral een loodzwaar bestuursprobleem. Het bestuur levert niet, het ene bestuur breekt zelfs af wat het voorgaande bestuur heeft opgebouwd.

Tweede conclusie, op basis van het BBB-ministerschap:

- De landbouwsector heeft de unieke kans gehad de problemen zelf op te lossen. Nu ligt er hard bewijs dat de sector het niet zelf kan. En daar zullen gevolgen aan moeten worden gebonden.

10

Grootste valkuil op korte termijn:
Doelsturing, het nieuwste luchtkasteel.

- Doelsturing: staltechniek, stoffenbalans, KPI, ureumgehalte, enz.
- Doelsturing: herhaling van Minas (1998-2003) en emissiespoor uit 2002
- Doelsturing: juridisch stekelvarken, (1) emissiespoor in afgelopen 20 jaar stevig uitgemolken, (2) zwak draagvlak in de sector (verplicht nummer), (3) slecht handhaafbaar, en (4) betalen we nog steeds geen leergeld voor dat andere juridische stekelvarken: de Meststoffenwet?
- Doelsturing: in strijd met art. 6 lid 3 Habitatrichtlijn (passende beoordeling)

11

Stikstof, hoe nu verder?

Eerst zal het bestuursprobleem moeten worden opgelost.
Een kwestie van bevoegdheden en politieke slagkracht.

De te nemen beslissing is al lang overduidelijk:
Minder staarten, serieuze afstandseisen tussen veehouderij enerzijds en bewoners en natuur anderzijds. Lees: saneren op basis van piekbelastercriteria. Hierbij geldt: eeuwige vergunningrechten bestaan niet, hoe graag sommigen dit ook zouden wensen.

12

Wösten juridisch advies

Den Haag

www.w-ja.nl